

Синьосвітна богиня

Бережний Василь Павлович

Високий, трохи вузький у плечах Си поглядав на Ма, стримуючи легке роздратування. Яке їй діло, де він буває у вільний час? Та хоча б і розповів — хіба зрозуміє? Тільки й знає твердити: поверхня Землі — не наша сфера, туди не варто потикатися, навіть зазирнути заборонено. А чому? Хто заборонив? Давні звичаї? І що їй сказати, як пояснити, що й вона, і все її покоління безнадійно відстали, що слова про традицію — це ширма, якою вони хочуть відгородитися від невідомого, незрозумілого, якого вони смертельно бояться. Страх — ось їхній психологічний комплекс! А мати дивилася на нього люблячими очима і думала: молоде, вважає, що йому все дозволено... І в кого він такий удався? Вищий за своїх однолітків на цілу голову, мрійник, запальний, мабуть, такий, як і оті, що живуть на поверхні...

— Так де ж ти все-таки був? — Обличчя матері набирає суворого виразу, але це зовсім не впливає на юнака. Він знижує плечима.

— Хіба не однаково?

— Авжеж, ні. Ти ще не закріпив трудових навичок, замість відпочити перед заняттями гасаєш невідомо де.

— Гасаєш... — повторив Си. — А от і не гасаю!

— А що ж ти робиш?

— Я вивчаю світ!

Це спантеличило Ма. Вона похитала головою:

— Це дуже небезпечно...

Він так і знав: страх! А що, коли б розповів, як саме вивчає світ, і не цей, а той, заборонений, неприступний, повний сонячного сяйва вдень і мерехтіння зірок уночі? Вона, мабуть, затремтіла б з переляку!

— Отже, домовились: зараз ти нікуди не підеш. Спожиєш необхідні калорії, а завтра — на практичні заняття.

— У нас завжди тільки практичні заняття, — з досадою мовив. Си роздирило подвійне почуття: він мав слухатися матір, але зараз не міг не піти. — Заспокойся, Ма, — обома руками легенько стиснув їй плечі. — Я швидко повернуся.

— Будь обачний.

“І чого боятися? — думав, ступнувши на рухому стрічку хідника. — Невже Ма здогадується? То мусила б радіти — адже мені так гарно...”

Си довго кружляв тунелями, аж поки не дістався до свого потаємного спостережного пункту.

Це був його, тільки його куточок у цьому безконечному плетиві підземних магістралей.

Якось після занять у цеху він попросився допомогти майстрові Слю лагодити вентилятора. Роботи там було небагато — замінити гідравлічний підшипник, — і, звичайно, Слю зі своїм помічником упоралися б самі, але майстрові сподобалася старанність хлопця, і він узяв його з собою.

Вентиляторна установка, точніше — повітряна турбіна діаметром біля п'яти метрів, працювала в одному з численних колодязів-люків, що виходили на поверхню Землі. Система таких турбін — це легені підземного світу. Вони цілодобово постачають свіже повітря у майстерні, фабрики, заводи та житла їхнього міста. Си назавжди запам'ятав ті хвилини, коли вони міняли підшипника. На той час Слю вимкнув турбіну, і юнак, просунувшись поміж лопатями, зазирнув туди, де ще ніколи не бував, — на поверхню Землі. Хлопець одразу ж ввібрав у себе широкі простори, замкнуті рожевим вечірнім небом, дерева, зелену траву, щебет птаха і голос... дівчини! Вона пройшла неподалік од люка, порослого травою, і, певне, не помітила його. Обізвалась до когось там, а Си аж рота роззявив із подиву. “Мабуть, вона десь тут мешкає, — подумав. — От вилізу колись...”

Кілька разів потім пробирався до вентиляційного колодязя, зупиняв турбіну і виглядав назовні. Бачив сонячний день, місячну ніч, якось спостерігав дощ, а дівчина не з'являлась. Повертався до житла розчарований, але наміру свого не облишив — чогось йому дуже кортіло порозмовляти з тією дівчиною. Нарешті пощастило: одного разу тільки-но виткнувся з колодязя, як побачив її! Брела по траві, хвиськаючи лозинкою, а коли їхні погляди зустрілися, стала як укопана.

— О, а ти де тут узявся? Як тебе звати?

— Си. Я звідти, — вказав на округлий борт люка.

— Ти з підземелля? Ой, як цікаво! Мама каже: там виробниче відділення планети. Але я ще не бачила. Ти мені покажеш?

— Хоч зараз.

— Зараз мені пора додому.

— Приходь завтра, тільки раніше. Згода?

— Прийду.

Дівчина сяйнула до нього усмішкою і помахала білою рукою.

— До побачення!

— Ти ж тільки нікому...

— Ні-ні, це наша таємниця! — І побігла, толочачи траву. А він пильно дивився услід, аж поки її граціозна постать не зникла за деревами.

Як він ждав цього побачення! Діставшись до вентиляційного колодязя, став у повітряному потоці, притулившись до стіни спиною, і жадібно ковтав свіже, прохолодне повітря. Си вже знав, як потамувати шал вітру, — підвів руку до заглибини в бетоні і торкнувся вимикача. Повітряний потік одразу почав слабнути, стихати, крильчатка ще трохи покрутилася за

інерцією і зупинилась. Тепер можна вилазити. А що, як хтось увімкне?.. Ціла ж служба стежить за роботою турбін. Він вилізе, а тим часом черговий увімкне. Як же тоді назад? Звичайно, десь є транспортні тунелі, які виходять на поверхню Землі, але де вони? Перебравши всі можливі й неможливі способи забезпечити собі шлях додому, Си вирішив: будь що буде і подрався нагору.

Диск сонця застряв між деревами і густо розфарбовував усе червонуватим світлом. Си зажмурився і впав у траву. Було незвично відчувати м'якість землі і зім'ятої зелені, чути шелестіння, якесь попискування, ледь вловиме дзеленчання. Звуки і запахи заповнили його миттю, живі звуки, живі запахи, зовсім не такі, як у них під землею. Підвів голову: чи не видно дівчини? Ні, нема. Може, вона й забула про нього? Але ж казала: її цікавить підземний світ. А його оцей, піднебесний. Як вони тут живуть?

Незабаром помітив постать своєї незнайомки — легка, рухлива, ніби не йде, а летить. Біла коротенька сукенка, засмаглі ноги. Вже здалеку усміхається, і та усмішка дивує хлопця: такої міміки там, серед своїх, йому не доводилось бачити. Ці, піднебесні, якісь дивні...

Схопився і подався навстріч.

— Здрастуй!

— Здрастуй!

— Я рада, що ти прийшов. — Її сині очі сяяли якимось особливо, наче там приховані світильники.

— Яка ти... Незвичайна.

— Це мені всі кажуть: незвичайна, гарна, приваблива, цікава. А ти скажи щось інакше!

Си ще раз поглянув на її очі, наче на осцилограф, і промовив:

— Ти Синьосвітна Богиня!

Вона заплескала в долоні:

— Подібного я ще не чула. Оригінально!

Си серйозно запитав:

— А приємно бути богинею?

— Ще не знаю, бо щойно нею стала.

— У нас кажуть: ви всі тут боги.

— Цікаво... Отже, ти мене слухатимеш?

— Це мій обов'язок.

— Ага, от і добре...

Дівчині було приємно грати таку роль. Звеліла йти до річки, і хоч хлопець зовсім не хотів купатися, змусила забрести в воду. Він тільки фіксував, з якою енергією Синьосвітна Богиня розбризкує текучі мінерали. Стояв у спецівці по пояс у воді, не відриваючи погляду від дівчини.

— Ти не любиш купатися? — гукнула вона.

— А навіщо?

— Ну... приємно!

— А корисно?

— Може, й корисно... Головне ж — приємно. Дивись!

Вона кинулася пливти, легко змахуючи руками, бурунючи прозору воду. Певно, їй і справді було приємно, бо довго не хотіла вилазити. І сонце ніби чекало на неї — великий кармінний диск непорушно стояв на обрії, з'єднуючи небо і землю. Обліті рожевим світлом трави, річка, дерева, дівчина — все це вражало юнака. Звичайно, він уже багато чув про Живу Природу, бачив навіть фільми, але щоб отак віч-на-віч... Легенда, казка наяву! В його пам'яті зафіксовано давній переказ про зустріч отакого, як він, юнака з подібною богинею. Погляд її очей спопелив того хлопця, а він ось дивиться-вдивляється і нічого, поки що нічого!

Синьосвітна усміхнулася:

— Чого ти так дивишся?

— Мені цікаво.

— А що саме тобі цікаво?

— Усе. Що ви робите отут, на поверхні?

— Вчимося, займаємося мистецтвом... А ви?

— Дорослі працюють, юні вчаться працювати, — сказав Си. — А що таке мистецтво?

— Хіба ти не знаєш?

— Ні. Там тільки виробництво. Наш сектор виготовляє білки, а мистецтво... Це, певно, полімери?

Синьосвітна засміялась:

— Який ти чудний! Полімери... Мистецтво — це компонування кольорів, звуків. От я, наприклад, кохаюся в музиці. Мене хвилює звучання променів. Ось бачиш — фоноскоп, — дістала з сумочки невеличку тьмяну призму, — зараз ми почуємо, як звучить Сонце.

І справді, як тільки на призму впало сонячне сяйво, почулися звуки — притишені, мов зітхання. Си з цікавістю спостерігав, як ці коливання повітря впливали на дівчину. Обличчя її набрало якогось іншого виразу, очі наче дивились і не бачили, змінився навіть ритм дихання.

— Ти справді Богиня! Ти змусила зазвучати Сонце.

— І зорі теж мені підвладні. Ось зараз Сонце сховається, і ми послухаємо музику зірок!

— Але я вже мушу йти, вже подають сигнал.

— Який сигнал?

— Я його чую. А ти ні?

— Не вигадуй. Просто ти пообіцяв мамі...

— Пообіцяв. Але сигнал... Я мушу, мушу йти.

Хлопець занепокоївся.

— Я теж зараз піду, — трохи розчаровано сказала дівчина.

— Не гнівайся, Богине. По сигналу кожен з нас мусить бути на своєму місці.

Си підступив до дівчини, вдивлявся в її очі.

— Ти знову так дивишся... Це небезпечно!

— Я знаю. Я чув легенду: очі богинь спопеляють.

— І не боїшся?

— Так то ж у казці. А насправді... Я можу навіть доторкнутися до тебе. Дозволяєш?

Тієї самої миті він відчув гострий імпульс застереження, заборони. Але бажання діткнутися до дівчини було таке сильне, що ця психічна енергія вмить перемогла, відкинула усі бар'єри. Дівчина не встигла й губів розтулити, як він обома руками міцно вхопив її за талію.

— От ба...

Си не договорив — руки відсмикнулися самі собою, усе тіло йому скорчилось, наче од високовольтного удару, він тут же упав на землю і заляк.

— Що з тобою? — скрикнула дівчина.

Хлопець мовчав.

— Тобі погано?..

Схилилась — не дише.

Чимдуж побігла до мами, і в очах її був переляк. Ледве спромоглася розповісти про пригоду. Страх не облишив дівчини навіть після того, як їй пояснили, що біороботам не можна доторкатися до людей, що на такий випадок запрограмоване коротке замикання їхнього організму.

Синьосвітна Богиня не спала всю ніч, все допитувалась: чи його оживлять? Мама гладила їй руку і тихо казала:

— Оживлять, оживлять. Спи, дитинко, оживлять...

Джерело: *Бережний В. П.* По спіралі часу. Фантастичні повісті та оповідання. Київ. "Дніпро", 1978. — 384 с. — С. 374-379.

Постійна адреса: http://ukrlit.org/berezhnyi_vasyl_pavlovykh/syniosvitna_bohynia